

In the article light up the basic problems of higher school of Ukraine, which touch introduction in the educational process of innovations in industry of information technologies and readiness of teachers to such introduction.

Стаття надійшла до редакції 14.06.2010

УДК 37. 013

*Касьянова О.М.
м.Харків, Україна*

СТАЛИЙ РОЗВИТОК РЕГІОНАЛЬНОЇ СИСТЕМИ ОСВІТИ НА ЗАСАДАХ ПЕДАГОГІЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ

Постановка проблеми. Сталий розвиток цивілізації як домінуюча стратегія ХХІ століття передбачає і сталий розвиток його соціальних інституцій, у тому числі й системи освіти.

Незаперечною є думка, що ефективність системи освіти значною мірою обумовлена ефективністю її складових - регіональних освітніх систем. Регіональний підхід у розвитку освіти дозволяє найповніше врахувати потенційні можливості й особливості освітнього середовища, реальні запити споживачів освітніх послуг і ринку праці, ефективно реалізовувати інноваційну освітню політику, задовольняти освітні потреби соціуму.

З огляду на концептуальні засади сталого розвитку актуальним стає завдання принципової зміни цільових орієнтирів кінцевих освітніх результатів. Саме це спричинило зростання значення експертизи в освіті як одному із головних інструментів реалізації змін.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам розвитку системи освіти присвячено чимало досліджень. Вагомими для нашого дослідження є праці вітчизняних і зарубіжних науковців, присвячені проблемам регіональної системи освіти, зокрема наукові доробки сучасних учених М.Артюхова, Л.Ващенко, М.Дарманського, Г.Єльнікової, Б.Жебровського, Л.Калініної, В.Кваши, В.Проданова, Г.Тимошко та ін.

У теперішній час існує багато ґрунтовних наукових праць стосовно освітньої експертизи. Наукову і практичну цінність мають праці щодо філософського і методологічного обґрунтування експертизи, зокрема М.Алексєєва, О.Анісімова, С.Баронене, Г.Прозументової, А.Тубельського, Ю.Швалба, Г. Штомпеля. Структуру експертизи в освіті досліджено С.Бешелевим, В.Бухваловим, Ф.Гуревичем, Я.Плінером. Окремі компоненти і складові експертизи вивчали Д.Іванов, В.Панов, В.Черепанов. Експертиза освітніх інновацій, освітніх інноваційних систем стали об'єктом уваги у дослідженнях Л.Буркової, Л.Даниленко, О.Новикової, Т.Новикової, В.Паламарчук, Л.Подимової, В.Сластьоніна, О.Шушпанової. Специфіку експертного методу розкривають Л.Євланов, В.Кутузов, С.Тарасов, В.Черепанов. О. Анісімов, Д.Галкін, Є. Матвієвська, А.Субетто розглядають експертизу як механізм управління розвитком освіти.

Технологізація управлінської діяльності, що обумовлена розвитком інформаційного суспільства, сприяла застосуванню експертного оцінювання у ракурсах: діагностики в роботах А.Підласого, В.Шамардіна; моніторингу, що знайшло відображення у дослідженнях Г.Єльнікової, В.Кальней, О.Локшиной, О.Ляшенка, С.Шишова; атестації,

яку вивчали В.Андрєєва, А.Гаврилін, Н.Лапшина; прогностики, на якій акцентують увагу Б.Гершунський, Є.Хриков; рефлексії, що досліджують В.Зверева, І.Якиманська.

Проте аналіз наукової літератури дозволяє стверджувати, що недостатня увага приділяється вирішенню комплексу проблем, пов'язаних зі зміною сучасних стратегій та пріоритетів у розвитку суспільства й освіти, виокремлення критеріїв якісної та кількісної оцінки їх реалізації, механізмів визначення, формалізації та операціоналізації інформації щодо сталого розвитку, і на цій основі вироблення напрямків розвитку регіональних освітніх систем.

Формулювання цілей статті. Відтак, основою метою статті є виокремлення концептуальних засад сталого розвитку регіональної системи освіти та механізмів визначення їх практичної реалізації в регіональній системі освіти.

Виклад основного матеріалу. У теперішній час існує понад 100 визначень і тлумачень сталого розвитку, що породжує непорозуміння між фахівцями, заважає розвитку концепції та поширенню ідей сталого розвитку в суспільстві, створює перешкоди об'єднанню зусиль усіх зацікавлених сторін для впровадження методологічних засад сталого розвитку в практичну діяльність урядів, політичних і громадських рухів, органів місцевого самоврядування.

Ці проблеми викликані такими чинниками:

- міждисциплінарним характером категорії сталого розвитку. Отже, залежно від наукової спеціалізації дослідника відображається, як правило, один бік проблеми: екологи тлумачать сталий розвиток як екологічно збалансований розвиток, біологи розглядають його через категорії гомеостазу людських спільнот, економісти – зводять його до економіки природокористування, соціологи розглядають як соціологічну концепцію, орієнтовану на потребу розвитку людини, політологи – як нову ідеологію та політичну доктрину розвитку;

- недостатнім розумінням суті самої концепції, недостатністю знань щодо передумов її виникнення, процесу формування фундаментальних положень та стану розвитку у світі;

- бурхливим розвитком концепції, яка перебуває в постійному русі, зміні, знаходженні на етапі становлення;

- несхожістю категорії «сталого розвитку» з усталеним розумінням категорій «розвитку», «економічного розвитку», «економічного зростання», «охорони довкілля», «соціального захисту», що склалися в системі координат індустріальних теорій.

Відтак, складність та багато вимірність категорії сталого розвитку породжує велику кількість її визначень та дискусій навколо цієї проблеми. Найбільш популярним сьогодні є визначення, в якому у поняття сталого розвитку вміщується гармонійний розвиток суспільства і природи, за якого природне середовище не руйнується, а зберігається або покращується, пропонується необмежено довга можливість існування цивілізації, при цьому висловлюється думка, що якість життя для всього населення Землі повинна покращуватись, рівень його матеріальних потреб за різноманітністю і кількістю повинен наближуватись до рівня високо розвинутих держав.

Отже, сталий розвиток включає в себе два ключових взаємопов'язаних поняття:

- поняття потреб, у тому числі пріоритетних (необхідних для існування найбільш вразливих верств населення);

- поняття обмежень (зумовлених станом технологій і організації суспільства), що накладаються на здатність навколишнього середовища задовольняти нинішні і майбутні потреби людства.

Сталий розвиток ([англ.](#) *Sustainable development*) – процес змін, за яким експлуатація природних ресурсів, вкладення інвестицій, орієнтація науково – технічного розвитку, розвиток особистості та інституційні зміни узгодженні один з одним і укріплюють теперішній і майбутній потенціал для задоволення людських потреб та прагнень.

Концепція сталого розвитку з'явилася внаслідок поєднання трьох основних точок зору: економічної, соціальної, екологічної.

Економічний сталий розвиток забезпечує підтримку, збереження, раціональне використання створеного людством матеріального, людського (у т.ч. інформаційного і культурного) та природного капіталу.

Соціальна складова орієнтована на людину і спрямована на збереження стабільності соціальних і культурних систем, у тому числі, на скорочення чисельності руйнівних конфліктів між людьми. Важливим аспектом цієї складової є збереження культурного капіталу і його різноманітності в глобальних масштабах, а також більш повне використання практики сталого розвитку в усіх галузях суспільної практики. Для досягнення сталого розвитку сучасному суспільству необхідно створити більш ефективну систему прийняття рішень, що враховує історичний досвід і заохочує плюралізм та толерантність.

З екологічної точки зору, сталий розвиток повинен забезпечувати цілісність біологічних і фізичних природних систем. Особливе значення має життєздатність екосистем, від яких залежить глобальна стабільність всієї біосфери. Основна увага приділяється збереженню здатності до самовідновлення та динамічної адаптації природних систем і систем, створених людиною, до змін, а не збереження їх в «ідеальному» статичному розвитку. Деградація природних ресурсів, забруднення навколишнього середовища та втрата біологічного розмаїття зменшують здатність екологічних систем до самовідновлення.

Основним завданням сталого розвитку проголошується задоволення людських потреб і прагнень. Важливо підкреслити, що сталий розвиток вимагає задоволення найбільш важливих для життя потреб всіх людей і надання всім можливості задовольняти власні прагнення до кращого життя в рівній мірі.

Сталий розвиток має динамічний характер, що представляє собою не змінний стан гармонії, а скоріше процес змін, в якому масштаби експлуатації ресурсів, направлені капітовкладення, орієнтація технічного розвитку та інституціональні зміни узгоджуються з нинішніми поколіннями.

Перехід до сталого розвитку розуміється не лише як економічне або науково – технічне завдання, а й як завдання суспільне, пов'язане з вихованням і освітою населення, формуванням такої суспільної свідомості, яка б відповідала гармонійному взаємовідношенню людини і природи.

У сучасній теорії сталого розвитку отримав визнання той факт, що одним із самих ефективних і результативних способів прив'язки цілей «Порядку денного на XXI століття» є розробка «Місцевих порядків денних на XXI століття». Світовий досвід

переходу країн до сталого розвитку показав, що сталий розвиток може бути досягнутий перш за все на місцевому рівні, і потім розповсюдитись на значно більші території [8].

З огляду на зазначене вище, можна стверджувати, що проблеми сталого розвитку за своєю суттю є глобальними, а для конкретної країни – загальнодержавними. Проте за специфікою виникнення та методами вирішення більшість їх має переважно регіональний характер. Адже гострота ресурсно–екологічних і соціально–економічних проблем органічно і й нерозривно залежать від специфіки територіального розміщення продуктивних сил, спеціалізації виробництва, рівня соціально – економічного розвитку того чи іншого регіону.

Регіон є своєрідним ядром економічного, соціального і екологічного облаштування простору, а також мобілізації з цією метою матеріальних, трудових, фінансових та інтелектуальних ресурсів.

У науковій літературі регіон розглядають як певну територіальну одиницю (район, область, зона), що відрізняється між іншими такими ж одиницями специфічними рисами (географічними, геологічними, етнографічними, економічними та ін.).

Аналіз наукової літератури дозволяє констатувати, що існує декілька контекстів розуміння регіону, узагальнюючи які можна стверджувати, що регіон – це така динамічна структура, яка створюється і підтримується безліччю речових, енергетичних та інформаційних потоків, між якими з часом зростає збалансованість і корельованість. Останнє забезпечує розширення просторових відносин, посилення узгодженості та відповідності завдяки розвитку зворотних зв'язків, що й створює умови для проявлення регіону як цілісного організму та є матеріальною основою його саморозвитку [2, с.113].

Будь – який регіон в умовах ринкової економіки може ефективно функціонувати, якщо він, з одного боку, буде максимально використовувати власний потенціал, який є важливим фактором його розвитку, а з іншого – зовнішні умови, що знаходяться за його межами, але сприятливі для розвитку даного регіону[6].

Ознаками освітнього регіону як цілісної, територіально визначеної освітньої системи, що об'єднує діяльність всіх загальноосвітніх навчальних закладів та взаємодіючи з ними відомства та організації в єдиний освітній простір міста, виступають такі чинники:

- наявність єдиної освітньої політики;
- узгоджена діяльність різних відомств та управлінь (освіти, культури, правового забезпечення, соціального захисту та ін.) на основі загальнолюдських цінностей і цілей освіти;
- концептуалізація освітньої діяльності на основі ідей особистісно орієнтованого підходу, свободи вибору засобів його здійснення кожним навчальним закладом;
- перехід від управління діяльністю навчальних закладів до управління культурно – освітніми та інноваційними процесами, які впливають на загальнокультурне та інтелектуальне середовище міста в цілому;
- утвердження й розвиток державно – громадських форм управління освітою в регіоні [7].

Відтак, концептуальною основою розвитку регіональної системи освіти має стати концепція сталого розвитку. На думку М.Багрова, цілі розвитку будь–якого регіону повинні вписуватися у світову стратегію розвитку. Проте вони повинні бути конкретизовані та розглянуті крізь призму регіону, гранями якої є соціум, здорове середовище та безпека. Все інше – засоби, а не цілі [2, с.189].

Утвердження регіонального підходу в розвитку освіти дає можливість з одного боку, враховувати регіональні особливості (історичні, культурні, соціально – економічні та ін.) у змісті, організації освітнього та навчально–виховного процесів; з іншого – оптимізувати мережу навчальних закладів різних типів та з різними освітніми послугами для забезпечення зростаючих потреб суспільства щодо отримання якісної освіти. Відтак, регіональна система освіти як організаційна структура, що знаходиться на відповідній території та віднесена до соціально – економічної системи відповідного адміністративно – територіального регіону дає можливість найповніше забезпечити неперервність освіти особистості [5, с.114].

Розвиток системи освіти регіону – це формування самостійної регіональної політики, розробка та апробація нових моделей управління освітою регіону; впровадження системи моніторингу щодо вивчення та аналізу стану функціонування регіональної освіти, перехід від моноосвітньої системи до полікультурної освітньої різноманітності, можливості формування цілісної регіональної стратегії розвитку освіти [4].

На думку О.Мещанінова, модель сталого розвитку – це управління змінами з метою постійного і послідовного оновлення освіти через розширення можливостей вибору шляхів та засобів покращення якості освіти, життя учасників навчально–виховного процесу сьогодення сучасної України, без позбавлення та не ставлячи під загрозу якісне життя та можливість розвитку сучасних поколінь [5, с.9].

Відтак, для вимірювання змін, рівня розвитку регіональної системи освіти та оцінки характеру цього розвитку актуальним стає запровадження педагогічної експертизи.

Активне впровадження експертної діяльності йшло з другої половини ХХ ст., коли в розвитку системи «природа – суспільство» виникли достатньо складні завдання, які пов'язані із усвідомленням блоку невизначеності у розвитку нелінійних систем і ряду їх властивостей, зокрема властивості розмитості. Завдання такого типу стали вирішувати з використанням експертного методу дослідження.

У галузі освіти набув поширення тезис, що необхідність в експертизі виникає у тих випадках, коли загально прийнятті алгоритми пізнання або оцінки не працюють або відсутні. Вважається, що саме в цих випадках звертаються до найбільш компетентних, досвідчених, визнаних фахівців, оскільки їх знання і досвід дозволяють отримати близьку до істини відповідь на питання, що вимагають прийняття виважених управлінських рішень [1].

Експертиза – це особливий спосіб вивчення дійсності, який дозволяє побачити і зрозуміти те, чого неможна просто виміряти або обчислити; який здійснюється компетентними та незалежними спеціалістами (експертами) і в якому саме суб'єктивна думка та відповідальному рішенню експертів надається вирішальне значення [3, с.14]. При експертизі перш за все необхідно визначити наявність самого процесу змін (чи відбувається зміна змісту освіти, здійснюється пошук нових способів організації навчального процесу та взаємодія з учнями і т. ін.). У цьому випадку роль експертизи полягає у супроводженні процесу реалізації задуму.

Запровадження експертизи пов'язано, на наш погляд, з необхідністю вирішення пріоритетних завдань освіти в контексті її сталого розвитку:

- забезпечення права усіх суб'єктів освіти на власний вибір змісту, форм, методів, типів, видів освіти;
- збереження єдиного освітнього простору, гарантування якості освіти, забезпечення державного освітнього стандарту та його національного і регіонального компонента;

- забезпечення варіативності освіти, творчість педагогів, розвиток інноваційних процесів;
- подолання ризику деформацій цілей і змісту освіти у результаті суб'єктивізму, недостатнього професіоналізму педагогічних і керівних кадрів та інших причин;
- отримання правової підтримки педагогічної творчості, що не застраховує від суб'єктивізму, кон'юнктури, професійної некомпетентності;
- забезпечення безперервного і об'єктивного процесу оновлення змісту освіти, педагогічних технологій;
- аргументоване представлення суспільству результатів освіти, її якості;
- кваліфікована експертиза може стати підґрунтям для вирішення питання про атестацію закладу освіти, яке за законом має право обирати власну освітню програму, власну технологію освіти, але зобов'язаний забезпечити право учнів на якісну освіту.

У понятті «педагогічна експертиза» звернемо увагу на прикметник педагогічна, яка характеризує такі особливості даної експертизи:

- зорієнтована на дослідження реалізації педагогічно значущих цілей, отримання нової інформації для поліпшення якості навчання, виховання і розвитку особистості учня на основі аналізу й інтерпретації результатів;
- надає принципово нову змістову інформацію про якість професійно – педагогічної діяльності вчителя;
- здійснюється за допомогою методів, що органічно вписуються в логіку педагогічної діяльності вчителя;
- за допомогою експертизи посилюються контрольні–оцінні функції в діяльності вчителя;
- традиційні методи і засоби навчання й виховання можуть бути трансформовані в методи та засоби педагогічної експертизи.

Важливим питанням в реалізації концепції сталого розвитку є виокремлення практично вимірюваних показників та індикаторів. Існує безліч підходів до їх визначення. Вони є основою для моделювання сучасних процесів еволюції цивілізації. Для оцінки розвитку світового співтовариства та окремих країн використовують показники розроблені Комісією зі сталого розвитку ООН, що об'єднані в такі класи: соціальні, енвайроментальні, економічні, інституційні.

Величини, що характеризують прояви вимірюваного поняття, називаються індикаторами, а саме поняття – індексами, числові значення яких формуються на основі числових значень відповідних індикаторів згідно з певною процедурою синтезу [9, с.79].

Необхідність введення індикаторів сталого розвитку пояснюється великою різноманітністю первинної інформації про економічні, соціальні та екологічні процеси і неможливістю порівняння даних для прийняття відповідних рішень. Індикатори – це частина інформації або даних, яка використовується для оцінки ситуації та прийняття рішень і адаптується таким чином, щоб великий обсяг первинної інформації зробити більш доступним і зрозумілим. Крім того, для оцінки сталого розвитку використовуються індекси, які ще називаються «композиційними» індикаторами, розробка яких проводиться шляхом комбінування двох чи більше індикаторів. Таким чином, великий обсяг кількісної інформації зводиться до єдиного значення (звичайно, при цьому виникає проблема ваги кожного індикатора, що складає індекс).

Спираючись на показники й індикатори сталого розвитку, особливості освіти на сучасному етапі її модернізації, характерні ознаки регіональної системи освіти та сутність

експертизи, нами розроблено показники та індикатори експертизи регіональної системи освіти (таблиця 1).

Таблиця 1

Показники та індикатори експертизи регіональної системи освіти

Група показників	Показник	Індикатор
Соціум		
Населення регіону	Чисельність	Показники зростання чисельності населення
		Чисельність дітей шкільного віку
	Освіта	Грамотність дорослого населення
		Частка населення з повною вищою освітою
	Здоров'я	Рівень медичного обслуговування
		Система оздоровчої роботи
	Споживання освітніх послуг	Підвищення якості освіти за рахунок зростання впливовості зі сторони споживачів на рівень знань, умінь, навичок
		Формування попиту на освітні послуги понад стандарти
		Взаєморозуміння, взаємоповага, взаємодія між виробниками і споживачами освітніх послуг
Освітнє середовище регіону		
Освітні заклади	ДНЗ	Створення розгалуженої мережі ДНЗ
		Охоплення всіх дітей регіону безоплатною підготовкою до школи
		Забезпечення фізичного і психічного здоров'я дітей, їх повноцінний розвиток, готовність до школи, набуття життєвого досвіду
		Система підтримки молодих сімей
	ЗНЗ	Оптимізація мережі навчальних закладів у регіоні
		Реалізація сучасної державної політики у сфері загальної середньої освіти регіону
		Спрямованість діяльності педагогічних колективів на задоволення суспільних потреб регіону та всебічний розвиток особистості
		Ставлення до шкіл батьків, учителів, учнів, мешканців району
	Позашкільні заклади	Розвиток мережі додаткових освітніх послуг

		Максимальне задоволення індивідуальних освітніх потреб
	ВНЗ	Максимальне використання інтелектуального потенціалу наукових центрів, ВНЗ для розвитку освіти регіону
		Організація плідної співпраці з ЗНЗ, ПНЗ, ДНЗ
Педкадри	Кадрова політика	Комплектування педкадрами, їх якісний склад
		Зміцнення якісного складу педкадрів
	Система цілеспрямованого фахового зростання	Навчання на курсах підвищення кваліфікації відповідно до професійного рівня
		Кваліфікаційно-рівнева підготовка в межах набуття другої вищої освіти
	Диференційоване навчання керівників за рівнем професійної компетенції і досвіду роботи	
Потенційні можливості регіону	Інноваційний характер освіти	Система підтримки інноваційної ініціативи педагогів
		Розробка і запровадження в освітню практику інновацій, що ґрунтуються на знанні потреб як тих, хто навчається, так і тих, хто займається самоосвітою
		Нормативно – правове забезпечення розвитку інноваційної діяльності
		Своєчасність і точність реакції організації на нові запити споживачів і запити освітнього ринку і ринку праці регіону під час розвитку організацій
	Залучення громади до розвитку освіти	Співробітництво з театрами, музеями, підприємствами, організаціями
		Зв'язок навчальних закладів з громадськими організаціями
		Зв'язки закладів освіти з сім'ями
Ресурсне забезпечення		
Людські ресурси	Педагогічні кадри	Відсоток учителів першої, вищої категорії, вчителів – методистів, старших учителів
	Управлінські кадри	Укомплектованість навчальних закладів, управління освіти керівними кадрами з відповідною підготовкою та кваліфікацією
Фінансові ресурси	Бюджетні кошти	Своєчасне надходження в повному обсязі, юридичне забезпечення фінансової діяльності

		Підвищення рентабельності навчальних закладів за рахунок реалізації освітніх послуг на визначених ринках у запланованих обсягах, обумовлені терміни, у межах виділеного фінансування
	Позабюджетні кошти	Залучення позабюджетних коштів у навчальні заклади за рахунок зростання потреби у розширенні ринку освітніх послуг
		Правова урегульованість залучення позабюджетних коштів
Навчально методичні	Навчальне забезпечення	Забезпечення учнів підручниками, посібниками, довідковою літературою
		Достатній та постійно поновлюваний фонд сучасної літератури в бібліотеках
	Програмно – методичне забезпечення	Розмаїття спецкурсів, факультативів, курсів за вибором, що забезпечені програмами
		Розвиток ринку навчально-методичної літератури і комп'ютерних програм
Матеріально технічні	Навчально – матеріальна база навчальних закладів	Забезпеченість шкіл навчальними кабінетами
		Відсоток обладнання, що використовується у навчальному процесі
		Збереження майна закладів освіти
		Охорона і використання землі, яка надана навчальним закладам
	Комп'ютеризація навчально-виховного процесу	Кількість учнів на один комп'ютер
	Можливість доступу до мережі Інтернет	
		Розвиток дистанційної освіти
Інституційні показники		
Якість освіти	Рівень навчальних досягнень учнів	Показники ДПА
		Результати ЗНО
		Кількість свідоцтв, атестатів з відзнакою
	Вступ до ВНЗ	Відсоток учнів, які вступили до ВНЗ за бажаним профілем
	Участь у предметних олімпіадах	Відсоток перемог учнів в олімпіадах з профільних предметів до загальної кількості перемог
Охоплення учнів	Відсоток учнів, які займаються в	

	позакласною та позашкільною роботою	предметних гуртках, факультативах, позашкільних навчальних закладах
Розвиток освіти в регіоні	Реалізація регіональних програм	Оптимальне впровадження освітніх концепцій, що обумовлені знаннями освітньої ситуації в регіоні, реальними фінансовими можливостями
		Підвищення рівня поінформованості громадськості щодо результативності діяльності закладів освіти
		Розширення доступу до високоякісної освіти
		Забезпечення вигідності освіти для вкладання коштів
	Формування політики розвитку освіти на регіональному рівні	Здійснення моніторингу, експертизи освітніх послуг з позицій інтересів споживачів та сучасних тенденцій розвитку освіти
		Запровадження системи постійного відстеження запитів і потреб населення на освітні послуги для забезпечення оптимального функціонування і розвитку навчальних закладів
Залучення всіх зацікавлених осіб та організацій до створення відповідних соціокультурних умов та розвитку освітнього середовища		

Система показників та індикаторів є найважливішим інструментом оцінки рівня сталості та гармонійності освітньої діяльності і характеризує різні сторони та аспекти сталого розвитку регіональної системи освіти.

Висновки. Запровадження педагогічної експертизи на засадах концепції сталого розвитку забезпечує виявлення стану функціонування регіональної системи освіти, сприяє розвитку конкурентоспроможного освітнього середовища, що впливає на підвищення якості освітніх послуг. Педагогічна експертиза дає можливість приймати обґрунтовані рішення, оперативно втручатися та вносити відповідні корективи у перебіг освітнього процесу, конкретно планувати роботу з виявленої проблеми, створювати умови для ефективного функціонування та сталого розвитку навчальних закладів регіону. Результати експертизи регіональної системи освіти за умови оприлюднення її результатів сприятиме утвердженню державно – громадського управління освітою.

Перспективи подальшого дослідження полягають у доопрацюванні та розробці нових, більш досконалих індикаторів розвитку освіти в регіоні, механізмів їх застосування у практичній діяльності, створенні моделей експертиз, використання яких сприятиме забезпеченню стабільного функціонування та сталого розвитку системи освіти в регіоні.